

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: 4. Del : 1856-82

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "4. Del : 1856-82", i Heiberg, Johanne Luise: *4. Del : 1856-82*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 138. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibfr07val-shoot-idm139968710514992.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: 4. Del : 1856-82

MIN MODERS DØD.

Sidst i December begyndte Prøverne paa "Maria Stuart". Efter Generalprøven havde jeg den Opmuntring, at Fru Sødring indfandt sig i mit Paaklædningsværelse og sluttede mig grædende i sine Arme. "Jeg har i Parquettet overværet hele Prøven," sagde hun, "ak, hvad er det, vi Andre gjøre, mod dette Deres Spil!" Jeg trængte i dette Øieblik saa meget til at styrkes, at beroliges, at jeg i Sandhed var hende taknemmelig for hendes varme Udtalelse. Hun behøvede forresten ikke at vige for mig som Fremstillerinde. Hendes Genre var en anden end min, men i denne var hun i høi Grad fortrinlig og uerstattelig, baade med Hensyn paa Naturgaver og en samvittighedsfuld Udøvelse, og derfor løftede hendes Roes i høi Grad mit betyngede Sind i denne Time.

Den 13de Januar 1861 opførtes "Maria Stuart" for første Gang med mig i Titelrollen. En Lykke var det for mig, at det netop var en Rolle af den Natur som Marias, hvori jeg skulde gjøre den store Overgang fra mit ensomme, private Liv til den offentlige Fremtræden igjen. Og dog pinte det 139 mig, at Alle vare indviede i min private Sorg. Hvor ofte havde jeg ikke forhen gaaet med et trykket Sind til Udøvelsen af denne Kunst, men det var da min Trøst, at Ingen i Huset kjendte mit Tungsinds Aarsag, og det faldt mig da lettere at skjule mig bag Masken. I Aften var det hele Publikum indviet heri, og jeg følte dobbelt Anstrengelsen for, at jeg selv og alle Andre skulde glemme Virkeligheden for Illusionen. I Begyndelsen segnede jeg næsten under denne Anstrengelse, men lidt efter lidt under Spillet glemte jeg min egen Sorg for Marias. Jeg lod mig henrive og følte Sandheden af Tegnens Ord, at "Poesien kan løfte os fra Jorden til Himmelen". Jeg følte mig befriet og let i Aanden og nød Digterens skjønne Værk; det gav mig Kræfter, idet det krævede Kræfter, et Kjendemærke for en Skuespiller, at han arbejder med et virkeligt Digterværk, og det overfyldte Hus viste mig varmt og fuldt sin Glæde over atter at gjense mig. Saaledes var jo Alt gaaet efter Ønske denne Aften; men nu kom det Værste. Jeg skulde nu for første Gang efter en Forestilling vende tilbage til mit tomme Hjem, ikke som tidligere modtages af Heiberg, ikke udtale mig for ham om Aftenens Oplevelser, ikke høre hans friske, opmuntrende Tale. O, hvor følte jeg ikke i dette Øieblik, hvor stort Tabet for mig havde været.

Da jeg næste Morgen stod op udmattet paa Sjæl og Legeme, blev jeg forundret ved min Broder Antons tidlige Komme, der maatte være foranlediget ved noget Uventet. Han meddelte mig nu til min store Overraskelse og Sorg, at vor Moder var død i den forløbne Nat.

Efter min Hjemkomst fra Bonderup havde jeg naturligvis som sædvanligt ofte besøgt min Moder, og hun havde blandet sine oprigtige Taarer med mine over Heibergs Død, hvem hun havde elsket lige saa høit, som hun elskede mig. I de sidste otte Dage forinden min første Opræden i "Maria Stuart" havde jeg været i saa travl Beskæftigelse med Prøverne paa Stykket og saa anstrengt efter disse, at jeg ikke havde besøgt hende; mit første Spørgsmaal paa Prøverne til min Broder, der i mange Aar hver Dag besøgte hende, var derfor Spørgsmaalet om hendes Befindende, og hans Svar herpaa var da altid: "Aa jo, som sædvanligt." Nu fortalte han mig, at han og mine andre Søskende, af hvilke min ældste gifte Søster særlig pleiede hende, vel havde bemærket, at hun i de sidste Dage havde været mere angrebet end ellers, men at de alle vare blevne enige om ikke at forurolige mig med denne Efterretning nu, da jeg var optaget af saa meget Andet, der krævede alle de legemlige Kræfter, jeg endnu kunde raade over. At der var nogen øieblikkelig Fare for hendes Liv, var imidlertid ikke falden Nogen af dem ind, uagtet hun i flere Dage havde maattet holde sig i Sengen. Hun havde været ved sin fulde Aandskraft Aftenen iforveien og havde paalagt min Broder, at han af og til under Opførelsen af "Maria Stuart" skulde løbe 140 over til hende - hun boede ganske nær ved Theatret - for at meddele hende, hvad Virkning jeg gjorde i Tragedien. Hendes Tanker dreiede sig uophørligt om mig og min Udførelse af "Maria Stuart". Da Forestillingen var forbi, modtog hun fuldstændig aandsklar min Broders detaillerede Beretning, og hun var lykkelig over, at Alt var gaaet saa godt; men hermed syntes hendes Kræfter at være udtømte. Mine Søskende bleve hos hende, da de syntes, at hendes Tilstand var betænkelig. Hun laa imidlertid stille hen. Noget efter Kl. 12 om Natten reiste hun sig med sine sidste Kræfter op i Sengen, udstrakte Armene glædestraalende og ligesom trykkende et inderligt Kys paa en usynlig Mund og sank døende tilbage paa Pudren. Hvem gjaldt dette Kys? Jeg tænker et af de høiere Væsner, der møde de Dødes Sjæle for at føre dem til en barmhjertig Gud og Frelser.

Naar man ikke længer har hverken en Moder eller en Fader at meddele sine Glæder og sine Sorger, da først føler man sig som ældre. Der siges ikke længer til En: "Mit Barn!" og man har en Følelse af, at nu gjælder det at staa paa sine egne Ben, og at et sikkert og vigtigt Rygstød er taget fra os; thi hvem i den hele, vide Verden er man, naar Alt kommer til Alt, saa sikker paa i Sorg, i Glæde, i Liv, i Død som det Moderbryst, under hvilket vi have hvilet! Her er man saa vis paa, at Ens Sag hænger saa nøie sammen med en Andens Sjæl som Frøet med Blomsten. Det er herligt at kunne sige i trange, haarde Tider: "Jeg vil gaa hjem til min Moder!" - Jeg kunde nu altsaa ikke mere sige dette, og jeg følte mig dobbelt ene. Hvor vemodsfuld er man ikke efter sin Moders Bortgang overfor det lukkede Fædrenehus, den lukkede Dør, de lukkede Vinduer, bag hvilke inden kort Tid nye Mennesker færdes, der Intet have med os som vi Intet med dem at gjøre. Man betragter senere i Forbigaaende fra Gaden dette Hus, idet alle Erindringer, smertelige og lyse, bevæge sig

igjennem vor Tanke; man løber Blad for Blad igjennem, som man undertiden gjør ved en Bog, man engang har læst og været betaget af, en Bog, som Ingen har læst med os, men hvis Indhold er sammenvoxet med vort inderste Væsen. Man sørger over, og man glæder sig over, hvor Pligt og Kjærlighed have seiret over Fordom og Egoisme. - Men under alt dette trak Sørgefloret sig tættere og tættere om min kuede Sjæl.